

Essee

Mikä on essee?

Essee on opiskelukirjoittamisen yleisin muoto, jolla opiskelija osoittaa hallitsevansa sisällöllisesti esseeseen käsittelemän aihekokonaisuuden. Esseessä pohditaan jotain tiettyä aihetta teoria- ja tutkimustietoon nojautuen. Opiskelija käyttää hyväkseen lähdekirjallisuutta ja tuo esille omia pohdintojaan ja mielipiteitään aiheesta perusteluineen. Esseetä kirjoittaessaan opiskelija joutuu itse tekemään rajauksia ja valintoja. (Lappalainen 1997b, Koppinen ym. 1999.)

Hyvässä esseessä on tutustuttu perusteellisesti lähdeaineistoon, aihetta on pohdittu laajasti perustellen. Lähdeaineiston ajatuksia on vertailtu, analysoitu ja arvioitu sekä problematisoitu.

Lukuvuoden aikana tapahtunutta oppimista voidaan luoda esimerkiksi vuosittain kirjoitettavalla esseellä: "mitä olen oppinut kuluneen lukuvuoden aikana?". Sen avulla voidaan muodostaa kokonaiskuva opiskelijoiden osaamisen tasosta, sillä opiskelijan on nivottava yhteen yksittäisillä kursseilla eri aikoina käsitellyjä asioita laajemmiksi tietorakenteiksi. (Lappalainen 1997b.)

Essee voi toimia myös omaopettajan tai opettajatuutorin kanssa käytävän ohjauskeskustelun pohjana, jossa opettaja voi antaa palautetta opiskelijan oppimisesta. Keskustelussa voidaan käydä läpi aiemmassa keskustelussa asetettuja tavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Samalla voidaan asettaa uusia tavoitteita (Lappalainen 1997b.)

Esseetä voi käyttää myös kotiessee-tentti muotona. Tällöin mahdollistetaan opiskelijan omaehtoinen ja luova työskentely opintokokonaisuuden parissa. Myös kotiessee-tenttiin pätee hyvän esseeseen kriteerit. (Karjalainen 2001.)

Ohjeita esseeseen kirjoittamiseksi löytyy muun muassa Ylen opinportin sivuilta: <http://www.yle.fi/opinportti/ylenavoin/mitenopiskelen/essee.shtml>

Tampereen yliopiston hoitotieteen laitoksen sivuilta löytyy esseeseen tavoitteista ja hyvän esseeseen tunnusmerkeistä: <http://www.uta.fi/laitokset/hoito/wwoppimateriaali/luku4a.html>

Esseitä voi prosessoida myös tietoverkkoja apuna käyttäen. Tällöin prosessointia voi tehdä omassa tahdissa ja (a)synkronisesti verkossa. Tietoverkot mahdollistavat hyvin laadullisen ja dialogisen (vertais)arvioinnin.

Essee oppimisen arviointimenetelmänä

Esseitä on käytetty perinteisesti ja yleisesti oppimisen arviointimenetelminä. Esseiden käytön arviointimenetelmäksi tekee haasteelliseksi se, ettei yksittäistä esseetä voida määrittellä oikeaksi tai vääräksi. Vaadittavan esseevastauksen tarkkuuden ja laadun voi määrittellä opettaja joka tuntee esseessä käsiteltävän aihealueen riittävän hyvin. Esseetehtävien arvioinnissa helpointa on tarkistaa, miten oikeita tai vääriä, miten runsaita tai niukkoja tietoja opiskelijalla on annetusta aiheesta. (Virta 1999.)

Esseen on parhaimmillaan yksi tehokkaista laadullisen oppimisen arvioinnin välineistä. Essee tehtävien avulla on luontevaa koettaa saada selville opiskelijoiden kokonaiskäsitys opiskeltavasta asiasta. Essee-tehtävien arvioinnissa voidaan tehtävät arvioida kokonaisvaltaisesti yleisvaikutelman perusteella tai analyttisesti eli vastausta verrataan tehtyyn vastausrunkoon, johon on merkitty täydellisessä vastauksessa vaadittavat kohdat. (Åhlberg 1990.)

Kognitiivis-konstruktivistisen arviointinäkömyksen mukaan esseeseen arvioinnissa on keskeistä, että huomio kiinnitetään esseevastauksessa oppimisen laatuun ja sen sisältämiin ajatuksenkulkuihin. Esseevastauksista opettaja voi muun muassa tarkastella:

- Tiedon rakennetta: vastauksen johdonmukaisuutta, onko opiskelija hahmottanut aiheen tiedot kokonaisuutena vai vain yksittäisiä tietoja, onko esitetyt asiat relevantteja, miten opiskelija hahmottaa asioiden väliset suhteet
- Otetta tietoon: onko ote tietoon pinnallista vai syvällistä, toteavaa, selittävää vai argumentoivaa
- Ainespesifejä ajatusprosesseja: eri opintojaksoille ominaiset syy-yhteydet, ilmiöiden ymmärtäminen tai selittäminen
- Esseeseen kirjallista muotoa: tekstilaji ja koheesio (Virta 1999.)

Esseiden **arvioinnin kriteereinä** voidaan käyttää **SOLO-taksonomiaa**, joka on kehitetty alunperin oppimisen syvällisyyden luokittelua varten ja on lähinnä analyttinen arviointikeino.

Esseiden käyttäminen oppimisen arvioinnin menetelmänä tuomina **haasteina** ovat muun muassa:

- arvioinnin subjektiivisuuden riski
- voi olla opiskelijoita, jotka suhtautuvat esseetehtävän mekaanisesti
- oppimisen arviointi esseeseen on haastavaa siten, että siinä nousisi esille tiedon prosessointi, kokonaisuuden laadulliset piirteet ja vaativat ajatuskulut eikä vain yksittäistietojen määrä
- esseevastauksen monimuotoisuus ja kirjavuus, odottamattomat ja opiskelijoiden hyvinkin persoonalliset lähestymistavat tuovat haasteita käytännön arviointityöhön eksaktien kriteerien laadintaa
- arvioinnin luotettavuutta voi heikentää se, että arvioija kiinnittää huomiota asiaankuulumattomiin piirteisiin
- arvioija ei yllä täyteen johdonmukaisuuteen eri vastaajien suoritusten välillä. (Virta 1999.)

Esseen arvioinnissa on tärkeää antaa opiskelijoille täsmällistä palautetta osaamisesta. Keskustelu tarjoaa parhaan mahdollisuuden

vuorovaikutukselle. Aina se ei ole mahdollista esimerkiksi suurissa opiskelijaryhmissä, mutta tällöin voidaan käyttää esimerkiksi palautelomaketta. (Lappalainen 1997.)

Lisämateriaalia

- Filosofian ja elämänkatsomustiedon opettajat Feto Oy:n sivuilla www.feto.fi/Artikkeleita/solo.html

- Havukainen, P. Terveysalan opiskelijoiden hoitotyön oppiminen esseevastausten perusteella arvioituna: <http://www.edu.helsinki.fi/kti/phtiiv.htm>

POHDITTAVAA

Mitkä ovat mielestäsi esseiden käytön heikkoudet ja vahvuudet oppimisen arviointimenetelminä?

Millaisia arviointikriteereitä voisi hyödyntää esseiden arvioimisessa?

Millaisia kokemuksia sinulla on esseiden käytöstä oppimisen arviointimenetelminä?

Millaisten asioiden/ kohteiden arviointiin esseet mielestäsi parhaiten soveltuvat?

Lähteet

Ylen avoimen yliopiston, opinportin verkkosivut: <http://www.yle.fi/opinportti/ylenavoin/mitenopiskelen/essee.shtml>

Jyväskylän avoimen yliopiston verkkosivut: Ohjeita opiskelun tueksi: http://www.avoin.jyu.fi/fysioterapia/ohjeita_opiskelun_tueksi.htm#Mika_on_esssee

Karjalainen, A. 2001. Tentin teoria. Dialogeja 4. Oulun yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Oulu.

Koppinen, M-L., Korpinen, E. & Pollari, J. 1999. Arviointi oppimisen tukena. WSOY. Juva.

Lappalainen, M. 1997. Arvioinnin merkitys yliopiston opetuksen ja oppimisen osana. Teoksessa Lappalainen M (toim.) Opetus, oppiminen ja arviointi. Turun yliopiston arviointijärjestelmän rakentaminen, 7-37.

Lappalainen, M. 1997b. Suositukset ja toimenpide-ehdotukset. Arviointi välineenä siirryttäessä opetuksesta oppimiseen. Teoksessa Lappalainen M (toim.) Opetus, oppiminen ja arviointi. Turun yliopiston arviointijärjestelmän rakentaminen, 129-142.

Tampereen yliopiston hoitotieteen laitoksen "Tuumasta tekstiksi - perusopas seminaari- ja oppinnäytetyön tekijälle. Luvussa 4 kerrotaan mm. esseiden tavoitteista ja hyvän esseiden tunnusmerkeistä: <http://www.uta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku4a.html>

Virta, A. 1999. Uudistuva oppimisen arviointi. Mahdollisuuksia ja varauksia. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta. Julkaisusarja B:65. Turun opettajankoulutuslaitos. Turku.